

Sorumlu mu arıyorsunuz?

Ülkenin Güneydoğusunda kent merkezlerinde ağır silahların kullanıldığı sokak savaşları yaşanıyor. Hükümet, Diyarbakır'ın tarihi kent merkezine, daha yakında Unesco korumasına alınmış Sur ilçesine tanklar sokuyor. Daha hâlâ sorumlu kim diye sorulabilir mi?

Eğer bir ülkede bir siyasi iktidar kendi yurttaşlarını tankla-topla bastıracak duruma gelmişse, ortada güvenlik sorununu aşan bir egemenlik sorunu var demektir. “Düşük yoğunluklu savaş” dedikleri şey 20 yıl sonra ve üstelik “yüksek yoğunluklu” biçimde tekrarlanıyorsa, ülkenin yönetilememe sorunu vardır ve ülke yurttaşları bakımından bunun tek siyasi muhatabı hükümet edenlerdir.

Eğer olağanüstü hal uygulamalarına rağmen güvenlik güçlerine karşı silahlı direnişi durduramaz duruma gelmişseniz, artık olayları sadece bir terör örgüsü içinde açıklayamazsınız. Ayaklananları da sadece terörist örgüt üyesi olarak takdim etmekte zorlanırsınız. Karşınızdaki silahlı örgütü nasıl adlandırırsanız adlandırın, olayları bu noktaya taşımışsanız, o örgüte artık de facto bir ayrılıkçı kurtuluş örgütü payesi vermiş olursunuz. Olayları bastırmada uyguladığınız şiddet arttıkça, karşı şiddeti daha fazla artırır ve bir arada yaşama umutlarını daha fazla tüketirsiniz.

Üstelik, siyasi sorumlular ve emirlerindeki devlet güçleri ancak sokağa çıkmayı yasaklayarak, ölçüsüz bir şiddet kullanarak ve her türlü hukuk ve insan hakları kuralını çiğneyerek asayişli sağlama çaresizliğine düşmüşse, sahadaki barışçı bir sivil siyaset peşinde olanları da benzer bir çaresizlik içine çekersiniz. Nitekim, Kürt siyasi hareketinin silahlı mücadele yöntemlerinin artık son bulması gerektiğini söyleyen kesimleri bugün seslerini kısmışlardır.

“Çözüm süreci” patikalarının aldatmacalarla döşenmiş olduğunun ortaya çıkmasının ve devletin orantısız ve ölçüsüz şiddetinin sonuçlarına bakılırsa, bir kere Kürt siyasi hareketinin silahlı ve silahsız kanatları arasındaki çelişkiler büyük ölçüde silikleşmiş, maksimum hedefler (program) üzerinde bir anlayış birliğine daha fazla yaklaşılmıştır. Kürt siyasi hareketinin tüm kanatları bugün verdikleri kayıpları kendilerini nihai hedefe yaklaştıran birer menzil taşı olarak görme eğilimindedirler artık. İkincisi, Türkiye'de bir arada yaşama iradesini, kendilerini PKK-HDP'ye mesafeli olarak tanımlayan bölge sakinleri açısından dahi önemli ölçüde aşındırmış, “bu artık böyle gitmez” duygusunu güçlendirmiştir. Üçüncüsü, çözümü Türkiye içinde arama niyet ve

çabaları önemli darbeler yemiş; dış güçlerin müdahalesi veya en azından hakemliği daha fazla aranmaya başlanmış (Demirtaş'ın ABD ve Rusya arasında mekik dokuması bunun sadece görünür yüzüdür); ve bu, sorunun bölge düzlemine taşınmasını isteyen ayrılıkçı hareketlerin/bölgesel ve küresel güçlerin işine yaramıştır.

Sürecin buraya nasıl geldiğine bakılırsa, iktidarın sorumluluğunun görünenden fazla olduğu farkedilecektir. Üç temel sorumluluk alanı vardır: Birincisi, AKP iktidarı, bugün yeniden şiddet yoluyla bastırmaya çalıştığı güçlere son üç yıldır büyük umutlar pompalamış, artık geriye dönüşü olmayan bir çözüm sürecine girildiğini adeta bir teminat olarak sunmuş ve bilinen bilinmeyen çok geniş beklentiler yaratmışsa, bugün tırmanan olayların baş sorumlusu kendisinden başkası değildir. Yarattığı beklentileri hiçbir yazılı taahhüde, hiçbir hukuki/yasal düzeneğe bağlamadığı ölçüde her an yan çizmeye hazır bir güvenilmezlik görüntüsü sergilemesi de cabası. Şubat 2015'teki Dolmabahçe mutabakatıyla bir yazılı taahhütün eşiğinden dönülmesi ise, Erdoğan'ın, bunun, kendi iktidarını ve rejim inşa sürecini zora sokacağını son anda farketmesindendir. Ama gelişmelerin bu denli bir ilkesizlik zemininde seyretmesi ve Kürt siyasi hareketinin de bu ilkesizliğe ortak olması hayret vericidir. Gezi'de AKP iktidarının sarsılmasından kendi tek gündeminin olumsuz etkilenebileceği nedeniyle kaygı duyan ve nesnel/öznel olarak iktidardan/gerici güçlerden yana duran bir anlayışın, AKP iktidarının hoyratlığında payı olmadığı söylenemez.

İkinci sorumluluk alanı, AKP iktidarının askeri/polisi geri çektiği çatışmasızlık ortamında, PKK'nın ve yan örgütlerinin bölgeye/kentlere silah yığınakları yapmasına, bölgede alan hakimiyetini ele geçirmesine ve hatta bazı (inzibati/adli/mali) kamu görevlerini üstlenme pratikleri yapmasına dahi göz yummasıdır. PKK'lı muhataplarıyla "istemediğiniz valiyi, emniyet müdürünü değiştirelim" ve "nerelere silah yığnağı yaptığınızı izlemediğimizi sanmayın" gibi cıvık ilişkiler kuran MİT ve Başbakanlık müsteşarlıklarının Oslo tutanaklarına yansıyan beyanları, PKK'nın alan hakimiyetine göz yumulmasının 2009'dan beri gözümüzün önünde cereyan ettiğini söylemektedir. İşleri bu noktalara vardırıktan sonra, anlık seçim hesaplarıyla "ben artık oyunu böyle oynamıyorum" dediğiniz zaman, bunu diyebilme seçeneğine artık tam sahip olmadığınızı hayat size söyleyecektir. Tutulamayacak siyasi vaatler ile terkedilen alan hâkimiyetini bir arada düşünürseniz, geri dönüşün ancak böyle kanlı olabileceğini görürsünüz ve onun da artık dikiş tutmayacağını kısa zamanda anlarsınız.

Üçüncüsü, Ortadoğu'da emperyalizmle işbirliği yaparak oyun kuruculuğa özenen volontarist AKP yönetimi, komşu Suriye'de rejim yıkıcılığına (Türkiye'deki rejim yıkıcılığından farklı olarak, cihatçı örgütleri destekleyerek) girişirken, aynı zamanda kendi Kürt sorununu Türkiye sınırları

içinde çözüme kavuşturma imkânlarını da köreltmış, sorunun uluslararasılaşmasının baş sorumlusu olmuş, inisiyatifi giderek küresel güçlere terketmiştir.

İşler o noktaya gelmiştir ki, bu iktidar pek hoşlanmadığı "yurtta barış, dünyada barış" şiarını bugün istese de uygulayabilme inisiyatifini elinden kaçırmıştır. Bundan büyük ihanet olabilir mi?

haber.sol.org.tr/yazarlar/oguz-oyan/sorumlu-mu-ariyorsunuz-140189